

Samlet innspill til:

Stortingets finanskomiteé
Stortingets næringskomité
Stortingets energi- og miljøkomité

Kopi til:

Finansdepartementet
Olje- og energidepartementet
Klima- og miljødepartementet
Nærings- og fiskeridepartementet
Statsministerens kontor

12.10.2022

Høyere skatt på fornybar enn fossil energi bremser grønt skifte

Norge og Europa har både et akutt og langsiktig behov for mer fornybar energi for å dekke økt etterspørsel og kutte utslipp. I denne omstillingen ligger store muligheter for Norge som en grønn industri- og energistormakt. Regjeringens budsjettforslag gjør det imidlertid mindre lønnsomt å investere i ny, grønn kraftproduksjon. Forslaget vil også gjøre mindre kapital tilgjengelig for investeringer i forretningsmuligheter utenfor Norge, noe som er negativt, da fornybarinvesteringer utenfor Norge er en av de største nye forretningsmulighetene Norge har. Disse svakhetene ved budsjettforslaget må Stortinget rette opp i.

Skatteøkning med feil innretning stopper investeringer

Stor vannkraft er underlagt et omfattende skatteregime der grunnrenteskatten utgjør ett av seks elementer. Regjeringen foreslår å:

- øke grunnrenteskattesatsen på vannkraft fra 37 til 45 prosent
- inkludere opprinnelsesgarantier i ordningen
- innføre et "høyprisbidrag" (i praksis en avgift) på 23 prosent av kraftpris over 70 øre/kWh

Med høyprisavgiften blir marginals-katten for stor vannkraft hele 90 prosent. Allerede i dag er effektiv skattebelastning (inkl. avskrivning) for stor vannkraft høyere enn for petroleum. Med foreslåtte endringer øker forskjellen betydelig i vannkraftens disfavør.

www.energinorge.no

Postboks
7184 Majorstuen, 0307 Oslo

Besøksadresse
Middelthuns gate 27, 0307 Oslo

Telefon
(+47) 23 08 89 00

E-post
post@energinorge.no

Tilsluttet:

Dagens grunnrenteskatt bidrar allerede i dag til å trekke inn mer skatt til staten i perioder med ekstra fortjeneste til kraftprodusentene. Våre beregninger viser at staten, før skatteendringene, vil motta 70 mrd. kr *ekstra* i 2022 sammenlignet med et år med "normalpris" på 40 øre/kWh. Hvis skatteforslagene vedtas, vil vannkraften netto bidra med ytterligere 10 mrd kr. Medaljens bakside er at forslaget vil gjøre et tosifret antall store vannkraftoppgraderinger ulønnsomme, jf. denne oversikten: <https://bit.ly/kraftskatt2023>

Særlig investeringer i *effekt* rammes hardt, dvs. muligheten til å produsere mye strøm på en gang. NVE ([2022](#)) har varslet om en strammere effektbalanse fremover, og påpeker at pumpekraft og effektutvidelser blir viktige. Slike investeringer blir ikke lønnsomme med regjeringens forslag. Særlig høyprisavgiften virker negativt inn.

En vanlig misforståelse er at siden 70 øre/kWh er en høy pris i Norge, er det "mer enn nok" til å reinvestere. Problemet er at effekt- og pumpekraftverk er avhengige av høypristimer. Fremtidens kraftsystem med mye vind og sol vil preges av lange perioder med lave priser, etterfulgt av kortere perioder med lite vind/sol og høy pris. Effektkraftverk bygges for å dekke etterspørsel i høypristimer. I lavpristimer står de stille. Et "gammeldags" kraftverk kan ha 6000 driftstimer per år, mens et effektkraftverk kan ha under halvparten så mange timer å fordele investeringskostnaden på. Likeledes vil et pumpekraftverk kjøpe billig kraft til å pumpe vannet opp når prisen er lav, for så å produsere strøm i noen få høypristimer senere. Hvis staten tar hele overskuddet fra høypristimene, fjernes incentivet til investeringer i effekt- og pumpekraftverk. Det vil bidra til høyere strømpris over tid.

I tillegg til å påvirke investeringer og strømpris negativt, vil høyprisskatten også påvirke produsentenes vanddisponering. Når verdien av høyere pris frem i tid fjernes av staten, reduseres markedssignalet om å spare vann til tidspunkter med større etterspørsel, stikk i strid med det regjeringen ønsker å oppnå med sin nye styringsmekanisme. Slik inngripen i markedet må utredes grundig med tanke på effekten på kraftsystemet.

Forslaget om å øke grunnrenteskattesatsen fra 37 til 45 prosent innebærer en stor og permanent kapitaloverføring fra kommunale, fylkeskommunale og private eiere til staten. Mange kommuner har derfor uttrykt sterk kritikk av forslaget. Om grunnrenteskatten økes, er også forutsetningen om nøytralitet for gjennomførte investeringer brutt. Dette må evt. kompenseres for å gjenopprette nøytralitet.

Energi Norge ber derfor Stortinget om å:

- fjerne den foreslåtte høyprisavgiften,
 - subsidiært:
 - 1) beslutte at høyprisavgiften skal utredes (særlig om ekstraordinære priser automatisk gir ekstraordinære resultater, over hvilket tidsintervall høypris skal beregnes – time/uke/mnd/år, tidsbegrensning av ordningen og prosentsats) og sendes på høring før den kan vurderes iverksatt, og
 - 2) be regjeringen utrede alternative tiltak med færre skadevirkninger og be om at virkemidlenes konsekvenser for investeringer og vanddisponering tillegges stor vekt
- redusere grunnrenteskattesatsøkningen vesentlig, vurdere tilpasninger for ulike prisområder og gjøre den tidsavgrenset ved dato,
- endre tidspunkt for ikrafttredelse slik at økt grunnrenteskattesats ikke får tilbakevirkende kraft, men gjelder fra 1. januar 2023.

Fastprisavtaler (kontraktsunntak i grunnrenteskatten)

Det er bra at regjeringen avklarer sentrale rammebetingelser for fastprisavtaler, herunder kontraktsunntaket i grunnrenteskatten og avklaring om at avtalene bør være på fast volum. Vi noterer oss at Finansdepartementet mener høyprisavgiften vil gjøre det mer attraktivt for kraftprodusenter å tilby slike avtaler. Det er vi svært uenige i. Det er et økende behov for prissikring i hele verdikjeden og bransjen skal levere på dette behovet, men høyprisavgiften blir kun en kostnad som gjør avtalene dyrere.

Vindkraft

Vindkraftnæringen vil øke vertskommunenes andel av skatteinntektene fra vindkraft og er prinsipielt positiv til grunnrenteskatt, men vindkraften har i liten grad hatt ekstraordinær inntekt det siste året. Mye av vindkraften ligger nord for Sognefjorden der prisene har vært lave. I tillegg har mye av vindkraften lange fastprisavtaler inngått før strømpriskrisen. Det er derfor god grunn til å rette opp svakhetene i regjeringens forslag før grunnrenteskatt innføres.

Regjeringen sier skatten vil utformes som en kontantstrømskatt, men beskriver noe annet. Forslaget har flere avvik fra prinsippene i en kontantstrømskatt som gjør at den foreslåtte innretningen ikke blir investeringsnøytral. Bl.a. vil regjeringen at beregnet underskudd skal fremføres og ikke utbetales, og de unntar relevante kostnader, f.eks. høyprisavgiften, fra fradragretten.

Eksisterende prosjekt kommer særlig dårlig ut, og flere har varslet at de vil få problemer med å møte sine låneforpliktelser. I så fall risikerer industrien å miste inngåtte fastprisavtaler fordi motparten, vindkraftverket, går konkurs.

Det må kompenseres for at prosjektene ikke har fått fradrag i skatten for tidligere investeringer siden skatten ikke fantes i investeringsåret. Finansdepartementet anerkjenner behovet for kompensasjon og foreslår at gjenstående skattemessige verdier kan avskrives. Disse verdiene er kunstig lave som følge av de spesielle sertifikatrelaterte avskrivningsreglene som gjaldt til og med 2021. Det må derfor finnes en kompensasjonsordning som gjør skatten nøytral også for disse prosjektene og som samtidig hindrer betalingsvansker. Ellers vil dette være et alvorlig skremmeskudd for alle som vurderer større fornybarinvesteringer i Norge.

I tillegg må man kunne legge kontraktspriser til grunn ved beregning av grunnrenteskatt. Fastprisavtaler er avgjørende for finansiering av vindkraftinvesteringer.

Vertskommunene får noe økte inntekter gjennom regjeringens forslag, men bare om økt produksjonsavgift øremerkes vertskommuner. Energi Norge mener 2 øre/kWh er et godt forslag for nye, ikke påbegynte prosjekter, men for eksisterende kraftverk kan det føre til betalingsvansker. Naturressursskatt og foreslått ekstrabevilgning på 700 mill. er foreslått fordelt iht. rammetilskuddsordningen. Dette får vertskommunene lite glede av, og skattene blir til lite nytte med tanke på lokal aksept for ny vindkraft.

Energi Norge ber derfor Stortinget om å:

- Utsette innføringen av grunnrenteskatt på vindkraft til varslet høring er gjennomført og alle sider ved saken er belyst og utredet.

Elavgift og CO2-avgift

Økt CO2-avgift er bra, men forslaget om å redusere veibruksavgiften gjør at for transportsektoren vil CO2-avgiftsøkningen motvirkes kraftig. Det er mulig at høye drivstoffpriser likevel bidrar til lavere forbruk av fossilt. Dersom dette er årsaken til redusert veibruksavgift, bør det fremgå at dette er midlertidig. Om man ser bort fra dagens høye drivstoffpriser er det vanskelig å se at en slik reduksjon i veibruksavgiften er kompatibel med tilstrekkelig utslippsreduksjon i transportsektoren frem mot 2030.

Det er grunn til bekymring rundt husholdningers energikostnader. Elavgiften er en mer naturlig avgift å kutte i fordi den ikke bidrar til reduksjon i forbruk av fossil energi.

Energi Norge ber derfor Stortinget om å:

- Ikke redusere veibruksavgiften, evt. tydeliggjøre at reduksjonen er midlertidig
- Fjerne elavgiften

Energieffektivisering

Det er bra at regjeringen øker innsatsen for energieffektivisering. Bevilgningene til tiltak i studentboliger og omsorgsbygg, samt oppdraget til Husbanken er en god start. Bevilgningene er trolig ikke store nok. Ambisjonsnivået bør også heves til 15 TWh.

Strømstøtte til husholdninger er viktig. En ordning som gir større insentiv til energisparing, ville vært bedre. Dagens utforming bør ikke få nye runder med forlengelse. Ordningen bør avløses av et kontanttilskudd der ekstraordinære offentlige inntekter som følge av høye kraftpriser omfordes til husholdningene. Dette gir større stimulans til strømsparing og ENØK-tiltak.

Energi Norge ber derfor Stortinget om å:

- Heve ambisjonen om energisparing fra 10 til 15 TWh
- Øke bevilgningene til ENØK-tiltak
- Erstatte strømstøtteordningen til husholdninger med en kontantutbetaling uavhengig av forbruk

Grønt industriløft og klimatiltak

Energi Norge støtter regjeringens mål om 55% utslippskutt, men [Fornybarometeret.no](https://fornybarometeret.no) viser at målet blir svært krevende å nå. Store kutt i kvotepliktig sektor, både i offshore- og fastlandsindustrien, må til for å lykkes. Derfor forventet vi at budsjettforslaget skulle lansere grep som kan bidra til kutt særlig i fastlandsindustrien, der det per i dag ikke finnes tilstrekkelige virkemidler. Regjeringen ønsker fortsatt klimapartnerskap med næringslivet, og vi har forhåpninger om at dette vil resultere i grep som kan gi tilstrekkelige kutt, men det bekymrer oss at regjeringen ikke foreslår konkrete tiltak.

Også i ikke-kvotepliktig sektor gjøres det for lite, og det er uklart om regjeringen vil nå Norges forpliktelse for 2023 iht. avtalen med EU. Som et minimum må det ligge virkemidler inne som gjør at vi når utslippsbudsjettet for 2023. Vi mener det bør ligge til grunn for budsjettet at EU-forpliktelsene våre i ikke-kvotepliktig sektor heves til 50%.

Skatteforslagene på fornybar energi truer både ny og eksisterende industri. Grunnrenteskatten på vind fører med foreslått utforming til at industrien risikerer å miste inngåtte fastprisavtaler fordi motparten, vindkraftverket, går konkurs. Den samlede pakken fjerner også muligheten til fastprisavtaler med nye fornybarprosjekter fordi utbyggingen stopper

opp. Forslagene rammer altså ikke bare fornybarnæringen, men også næringens kunder i industrien. Se for øvrig eget punkt om vindkraftskatt lenger opp.

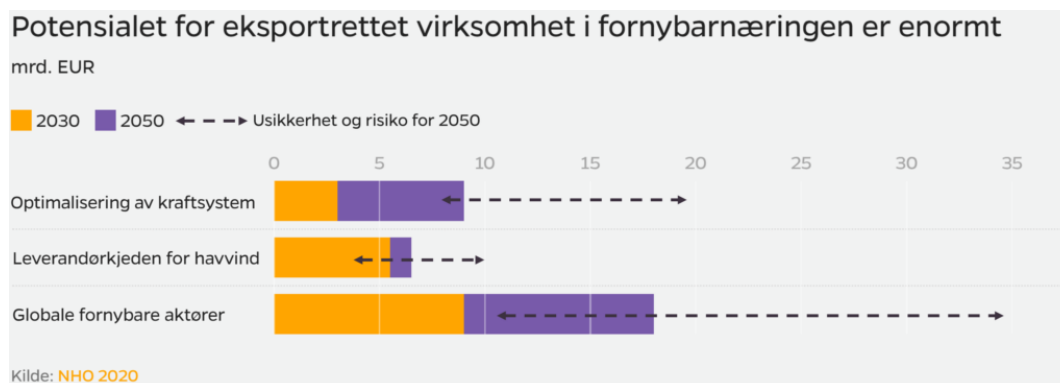
Energi Norge ber derfor Stortinget om å:

- Be regjeringen etablere virkemidler som kan stimulere til massive utslippskutt i fastlandsindustrien, f.eks. ved å be Enova også støtte utslippskutt med moden teknologi i kvotepliktig sektor, og å tilføre mer midler.
- Ikke redusere bevilgningen til Miljøteknologiordningen.
- Presisere at Siva skal kunne bestille og finansiere nettkapasitet til industritomter.
- Foreslå virkemidler som kan fremskynde innfasing av hydrogen, inkludert mulighet for differansekontrakter.
- Presisere at det skal kuttes 50% i ikke-kvotepliktig sektor innen 2030.
- Endre skattepakken for å sikre ny og eksisterende industri tilgang til fastprisavtaler for fornybar strøm

Hele Norge eksporterer

Energi Norge er positive til prosjektet og den økte bevilgningen. Satsingsområder bør prioriteres basert på industrielle konkurransefortrinn og marked.

Grønne elektriske verdikjeder-prosjektet viser at eksportorientert omsetning i fornybarnæringen kan bli 150 milliarder i 2030 mrd. og 500 mrd. i 2050. Dette inkluderer utvikling og drift av kraftverk innen alle fornybarteknologier og omsetning hos leverandørene til disse aktørene. Smarte løsninger som kan bidra til mer effektiv utnyttelse av strømnnett og kraftproduksjon er et nytt marked som vil vokse frem. Også her har norske selskaper fortrinn fordi vi var tidlig ute med å utvikle et moderne, fornybart kraftsystem. Software som bidrar til mer effektiv drift av kraftverk eller høyere utnyttelse av nett kan bli en stor, norsk eksportnæring.

Norske fornybarselskaper har kompetanse som er konkurransedyktig i internasjonale markeder. Det er den samlede kompetansen med å utvikle store kraftprosjekter, operere væravhengige kraftressurser, og lang erfaring med å gjøre dette i et marked, som skaper dette fortrinnet.

Havvind

Vi ser det som positivt at Regjeringen foreslår å styrke satsingen på miljøkartlegging og økt saksbehandlingskapasitet. Men det settes trolig av for lite midler samlet sett til miljøundersøkelser, særlig til konsekvensutredninger for nye områder.

Energi Norge ber derfor Stortinget om å:

- Øke bevilgningene til miljøkartlegginger og konsekvensutredninger.

Vennlig hilsen
Energi Norge

Knut Kroepelien,
Administrerende direktør

Om Energi Norge

Energi Norge er en landsomfattende interesse- og arbeidsgiverorganisasjon, som representerer selskapene som produserer, transporterer, leverer og bygger infrastruktur for fornybar energi i Norge. Våre medlemsbedrifter står for nesten all kraftproduksjonen i Norge og sørger for daglige leveranser til cirka 90 prosent av landets strøm- og nettkunder. Les mer på www.energinorge.no/om-oss/energi-norge